

Ante Čavar
Ante Mihaljević
Željko Černić

DOPRINOS HRVATSKIH RATNIH VOJNIH INVALIDA DOMOVINSKOG RATA RAZVOJU PARAOLIMPIJSKOG SPORTA

Najveći doprinos uključivanju hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata u paraolimpijski sport može se pripisati Svehrvatskom športskom natjecanju invalida Domovinskog rata. Za mnoge je to bio prvi kontakt sa sportom za osobe s invaliditetom.

Pretečom Svehrvatskog športskog natjecanja invalida Domovinskog rata smatra se Susret invalida Domovinskog rata koji je krajem veljače 1992. godine održan u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju u Varaždinskim toplicama. Tada su se najteži ranjenici zatečeni na liječenju i rehabilitaciji okušali u sportskim disciplinama prilagođenim osobama s invaliditetom. Pokazali su veliko zanimanje za sudjelovanje na sportskim natjecanjima.

Rastući interes za sudjelovanje u sportskim natjecanjima rezultirao je inicijativom za organizaciju i provedbu Svehrvatskog sportskog natjecanja invalida Domovinskog rata. Iduće godine, u organizaciji Uprave za skrb MORH, a pod visokim pokroviteljstvom ministra obrane Gojka Šuška, u Makarskoj je održan 1. SŠNIDOR.

Na natjecanju je sudjelovalo oko 500 natjecatelja koji su predstavljali postave Zbornih područja:

- I. ZP OS RH: Zagreb
- II. ZP OS RH: Karlovac - Sisak
- III. ZP OS RH: Đakovo
- IV. ZP OS RH: Knin
- V. ZP OS RH: Ston
- VI. ZP OS RH: Pazin
- Postava Grada Vukovara
- HVIDR-a HR H-B
- postava slijepih HRVI.

Natjecatelji podijeljeni u kategorije ovisno o vrsti i stupnju invaliditeta natječu su se u boćanju, elektronskom pikadu, kuglanju, plivanju, stolnom tenisu, streljaštvu, šahu, ribolovu, visećoj kugli, utrci u invalidskim kolicima i malom nogometu. Zbog rizika od ozljeđivanja mali je nogomet vrlo brzo maknut iz programa natjecanja. Uz službeni dio natjecanja više puta upriličeni su prikazi tzv. pokaznih sportova kao što su sjedeća odbojka, streličarstvo i tenis u invalidskim kolicima.

Streljaštvo je jedan od najpopularnijih sportova među invalidima Domovinskog rata.

Izbornik postave ŽZU HVIDR-a RH za ovu disciplinu prijavljuje 4 natjecatelja (dva natjecatelja sa statusom HRVI, jedan natjecatelj u kategoriji G2, jedan natjecatelj u kategoriji G3).

Natjecanje se održava u disciplini gađanja serijskom zračnom puškom bez optičkih uređaja, a provodi se prema pravilima Hrvatskog streljačkog saveza.

Izbornik postave za disciplinu - streljaštvo - G2 prijavljuje 1 natjecatelja. Kategorija G2 obuhvaća tjelesna oštećenja HRVI, sa:

- amputacijom natkoljenice i potkoljenice;
- potpunaom paralizom cijele noge (bez pokreta u stopalu, koljenu i kuku);
- potpunom ukočenosti koljena i kuka.

Jedan natjecatelj nastupa i u discipline G3. Ova kategorija obuhvaća tjelesna oštećenja:

- amputacija svih prstiju šake ili cijele šake;
- amputacija podlaktice;
- potpuna ukočenost zglobova šake i lakta;
- pareza cijele ruke s oštećenjem funkcija ramena, lakta i šake;
- amputacija nadlaktice;
- paraliza cijele ruke;
- ukočenost cijele ruke (svih zglobova).

Poslije Makarske uslijedila su natjecanja u Varaždinu 1994., Osijeku 1995., Puli 1996., Kninu 1997., Vukovaru 1998, Mostaru 1999., Zagrebu 2001., Šibeniku 2002., Zadru - Škabrnji 2004., Zadru 2005., Šibeniku 2006., Zadru 2007., 2008., 2009., 2010., 2011., Virovitici 2012., Makarskoj 2013., 2014. i Zagrebu 2015. godine.

Nakon što je došlo do ukidanja Zbornih područja od 2004. Svehrvatske športske igre invalida Domovinskog rata okupljaju predstavnike svih županijskih udruga HVIDR-a RH, HVIDR-a Grada Zagreba, HVIDR-a HVO Herceg-Bosne i ekipu slijepih HRVI. Ovim ustrojem broj ekipa povećan je na 23, a broj natjecatelja na 850, zajedno s organizatorima i sucima broj aktivnih sudionika prelazi 900 osoba.

Organizacija Svehrvatskog športskog natjecanja invalida Domovinskog rata nije jedina aktivnost koju je HVIDR-a RH provodila s ciljem uključivanja hrvatskih ratnih vojnih invalida u sport i sportsko rekreacijske aktivnosti. Godine 1998. Katedra za sportsku rekreaciju Fakulteta za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji sa ZU HVIDR-a RH, provela je istraživanje pod nazivom „Analiza učinkovitosti programiranog aktivnog odmora osoba s invalidnošću sudionika Domovinskog rata“. Voditelj rada bio je prof.dr. Mirko Relac, a autorica mr. Drena Trkulja-Petković. Primarni cilj rada, odnosno projekta, bio je utvrđivanje utjecaja programiranog aktivnog odmora na Hrvatske invalide Domovinskog rata. U isto vrijeme održan je tečaj za voditelje sportsko-rekreacijskih aktivnosti. Tečaj je proveden u organizaciji Hrvatskog saveza sportske rekreacije „Sport za sve“ i Hrvatske olimpijske akademije. Na tečaju je sudjelovalo 50 hrvatskih ratnih vojnih invalida iz 18 županija. Svi polaznici aktivno su sudjelovali u nastavi i pristupili završnom ispitu.

ZU HVIDRA RH financijski pomaže programe stručnog osposobljavanja, ali i kupovinu opreme, sportskih proteza i natjecateljskog oružja za kvalitetne natjecatelje.

Uključivanjem hrvatskih ratnih vojnih invalida u Hrvatski športski savez invalida 1994. godine započeo je uspon ovih sportaša i na međunarodnoj sceni. Vrlo brzo su se istaknuli, ne samo kao natjecatelji, nego i kao treneri, izbornici i organizatori. Zastupljeni su u svim tijelima upravljanja i odborima HPO-a. Uključili su se i u programe stručnog osposobljavanja koje Hrvatski paraolimpijski odbor provodi u suradnji s Hrvatskom olimpijskom akademijom.

Jedna od najvećih sportskih manifestacija u organizaciji HVIDR-e RH je ona povodom obilježavanja vojno- redarstveno akcije „Bljesak“ u Slavanskom Brodu. Započela je 1999. godine turnirom košarkaša u kolicima, a prerasla je u značajno međunarodno natjecanje u kuglanju za slijepe i slabovidne osobe, sjedećoj odbojci, boćanju za sportaše s cerebralnom paralizom i natjecanje u šahu.

Iako je teško pobrojati sve hrvatske ratne vojnike koji su nastupajući za svoju reprezentaciju ostvarili značajne sportske rezultate i na taj način doprinijeli razvoju paraolimpijskog sporta u Republici Hrvatskoj, neke među njima moramo izdvojiti.

Godine 2009., na svjetskom prvenstvu, bacači kugle, hrvatski ratni vojnici Darko Kralj, Boro Rađenović i Josip Slivara okitili su se zlatnim medaljama. U društvu su s Jelenom Vuković-bronca i Miroslavom Matićem – srebro i bronca. (hina/metro-portal)

Najveći uspjeh hrvatske paraolimpijske atletike ostvario je Darko Kralj osvajanjem zlatne medalje i rušenjem svjetskog rekorda na paraolimpijskim igrama u Pekingu 2008. godine. Godine 2012. Darko Kralj osvaja brončanu medalju na paraolimpijskim igrama u Londonu.

U švicarskom Montreuxu, održano je Svjetsko prvenstvo stolnotenisača s invaliditetom.

HRVI 100% I. skupine Zoran Križanec, u kategoriji 5 (kolica), osvojio je 4. mjesto. Kao prvoplasirani u grupi Križanec je u četvrtfinalu pobijedio Kam Shing Kwonga iz Hong Konga.

Uz Zorana Križanca tijekom godina za hrvatsku reprezentaciju nastupali su još Ivica Vugrinec, Marin Stipešević, Kemal Malović, Hasip Alibegović i Drago Križanec.

Hrvatsku reprezentaciju u sjedećoj odbojci, na pripremama za europsko prvenstvo u Egiptu, posjetili su Ivica Kostelić i Ratko Kovačić.

Među izabranicima izbornika Željka Jurčevića je devet HRVI: Siniša Čosić, Gojko Borić, Nenad Ilibašić, Željko Brica, Siniša Miličević, Zoran Ruskaj, Ivan Katanušić, Omer Ćorić, i Enes Nuhčić. Na slici su još i Dubravko

Džeko, Ivo Martinović i Ivan Čosić te predsjednik Hrvatskog saveza sjedeće odbojke Mile Čorluka.

Za reprezentaciju su nastupali i Damir Kasap, Branko Perković, Željko Šarić, Saša Gajčić, Ivica Lovreković, Goran Dujmović, Josip Mikajević, Vinko Oroz, svi sa statusom HRVI.

Hrvatska reprezentacija tenisača u kolicima: članovi HVIDR-e Dražen Mikšić, Tomislav Čavar i Jozo Miloš u Newyorku.

Hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata nositelji su i razvoja košarke u invalidskim kolicima. Za hrvatsku reprezentaciju nastupali su: Ivica Vujica, Davor Mesić, Alen Bračanov, Edo Karamatić, Josip Maras, Albert Jurković, Karlo Šarac, Igor Ograjšek, Joško Babadžić, Dražen Boić i Mario Sosnik.

Zapažene uspjehe na međunarodnoj sceni ostvarili su i Alen Ružić i Ivica Vugrinec u streličarstvu i Siniša Čosić u jahanju. Uz Darka Kralja, Josipa Slivara i Boru Rađenovića za atletsku reprezentaciju nastupali su Vjekoslav Županić i Berislav Pavlović. Značajan je i uspjeh izbornika hrvatskih reprezentacija Marija Sačera u streljaštvu, Danijela Kufnera karate u invalidskim kolicima i Milana Maretića u boćanju za osobe s cerebralnom paralizom.

Neosporno je da su hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata dali veliki doprinos razvoju sporta za osobe s invaliditetom, ali je jednako tako sigurno da su i oni kroz sport dobili jako puno. Svaki mladi čovjek nakon teškog ranjavanja i ratnih trauma prolazio je kroz vrlo teško životno razdoblje.

Jedan od mnogih teško ranjenih branitelja je i Krešimir Sudar, dvadesetogodišnji dragovoljac Domovinskog rata. U dvadeset i prvoj godini kao pripadnik samostalnog izvidničkog voda 160. Brigade HV snajperskim metkom pogođen je u glavu. U svom pismu objavljenom u javnosti ističe značenje sporta u njegovoj rehabilitaciji:

Nakon operativne obrade glave prebačen sam u Njemačku na liječenje i rehabilitaciju, a potom i na rehabilitaciju u Krapinske toplice. Liječnička dijagnoza bila je Triplegija spastica – potpuna oduzetost cijele desne strane tijela i lijeve noge

s pojačanim djelovanjem spazma mišića. Dijagnoza koja nije obećavala. Kako sam tada imao dvadeset i jednu godinu, a iza sebe višegodišnji ronilački staž, nisam odustajao. Dvije i pol godine nakon ranjavanja uspio sam prohodati. Ponovo sam pokušao sa ronjenjem, ali liječnici su mi zabranili ronjenje na dubinama većim od 3 metra.

Iako sam još uvijek imao parezu - djelomičnu oduzetost, strahovite spazme mišića, česte glavobolje, PTSD praćen nesanicom i košmarima, uključio sam se program sportske rekreacije koju su vodili Željko Černić i Siniša Kadoić. Program se sastojao od vježbanja u fitness centru i plivanja. 1998. godine dobio sam poziv osječke HVIDR-e za natjecanje u plivanju na SŠNIDOR-u. U završnici SŠNIDOR-a pobijedio sam na 25 metara slobodnim stilom s rezultatom od 35 sekundi. Iako sam i dalje gubio ravnotežu i padao na tlo, redovito plivanje i vježbanje u teretani omogućili su mi lakši hod i puno veću stabilnost. Sudjelovao sam na državnom natjecanju u Rijeci i međunarodnom natjecanju u Austriji. 1999. godine isplivao sam novi osobni rekord sa rezultatom od 20,04 sekunde.

Postigao sam nešto što ni u najljepšim snovima nisam mogao sanjati. Značajno sam se riješio spazma mišića, ojačao sam, ne gubim ravnotežu i ne padam. Riješio sam se nesaniče i puno lakše komuniciram s ljudima u okruženju.

Zahvalan sam gospodinu Antunu Slivki, svom treneru ronjenja, ali najviše sam zahvalan Željku Černiću i Siniši Kadoiću koji me nisu napustili ni kada je bilo najteže. Pružili su mi ruku i pomogli da ponovo „ustanem“ i borim za svoju Domovinu. Ovaj puta na sportskim borilištima.

IZVORI

1. www.hvidra.hr
2. www.braniteljski-portal.hr
3. www.dnevno.hr
4. www.hssso.hr
5. www.hpo.hr
6. www.vecernji.hr
7. www.tenisukolicima.com